

ROBERT L WOLKOFF:

Thamma tankar

Komunismens fall har avslöjat barbariska förhållanden. Bortförklaringarna är många.

Carl Tham tillämpar den beprövade metoden att skriva om historien och vända upp och ner på värderingar, konstaterar Robert L Wolkoff.

Vi på "högerkanten" måste lära oss att behandla människor som Carl Tham med stor återhållsamhet. Det finns ju bland oss ett nästan oemotståndligt begär att, i ljuset av kommunismens kollaps, sparka på våra redan nedslagna vänstersinnade vänner. Nu när kommunismen har gått drontens och "Jorden är platt"-sällskapet väg, är det svårt att inte gå till överdrift med vårt "Vad var det vi sade . . .". Om våra vänsteropponenter bara tillät sin ideologi att stilla somna in, skulle vi, för artighetens skull, vara tvungna att hålla tyst.

Lyckligtvis, och inte överraskande, erbjuder våra vänstervänner oss en utväg. Lyckligtvis, därför att vi inte behöver känna skuld känslor över att säga ifrån. Inte överraskande, därför att de vänsterintellektuella nu kommer att använda precis allt i sitt imponerande retoriska vapenförråd för att bevisa att de inte haft helt fel i decennier. I synnerhet kommer de att använda sig av en historiskt sett beprövad metod för att ta itu med historiens besvikelse. Samma metod har kommit messianska sekter genom århundrandena till gagn. Då man under medeltiden med hela sitt hjärta hade trott att messias skulle komma ett visst år, vad gjorde man vid årsskiftet då världen blev annat än man hade tänkt sig? Carl Tham, i sin artikel om den nya världsordningen (Arbetet 90.11.24) visar oss några sätt att hantera problemet.

En metod är att skriva om historien på så sätt att det som egentligen har hänt inte hänt, eller åtminstone hänt på så sätt att världen inte alls är som man trodde den var. Tham skriver exempelvis "kraftmätningen mellan stormakterna har under decennier främst utspelats i u-världen.

Författaren och samhällsdebattören Robert L Wolkoff har tjänstgjort som rabbin i Göteborgs judiska församling.

Det är där och inte i Europa som krigen utkämpats”.

Konstigt. För ett år sedan trodde jag, och de flesta av oss, att världens största problem var konfrontationen mellan världens två största arméer i Centraleuropa, med hotet om världens utplåning som det enda som höll dessa krafter i schack. Detta, åtminstone, var budskapet från otaliga ”fredsaktivister”, och trodde vi, från Carl Tham själv. Nu, tack vare Carl Tham, kan vi vara på det klara med att den verkliga konflikten hela tiden var den över gränsen mellan Burkina Faso och Togo. Vårt firande av exempelvis Berlinmurens fall är alltså något missriktat, en distraktion från det väsentliga. Vad värre är, skriver Tham, ”För u-världen kan man sannerligen inte tala om någon efterkrigstid”. Även detta kommer som överraskning. Vi var naiva nog att tro att Sovjets sammanbrott skulle stänga av drivkraften för den kommunistiska ideologin som hade lika mycket chans att lyckas i Lesotho som i Leninograd. Det var dock inte alls detta som var problemet, förklarar Tham till oss ”av svår förståelse” i medeltidens språk. Han påpekar att ”den marxistisk-leninistiska ideologin var . . . väl lämpad både som förklaring till förtrycket och som redskap i kampen. Men sedan segern väl var vunnen, ”påpekar en besviken Tham, förvandlades frigörelse till repression och dynamik till förstelning.” Det var, bevara oss väl, inte själva den kommunistiska ideologins inneboende korrumpning som förklarar varför den inte någonstans i världen har lett till förbättring, vare sig moralisk eller ekonomisk, av människans villkor. Vi var bara naiva om vi trodde att det huvudsakligen var denna perversa ideologi som ansvarade för den svulstiga

retoriken och de svultna barnen som kännetecknar Moskvas efterapare i den tredje världen.

Det var, enligt Tham, bara det att dessa u-länder inte gjorde kommunismen *rätt!*

För Tham räcker det emellertid inte att befria kommunismen från skulden. Som man kanske skulle kunna gissa, måste han gå ett steg längre och påpeka att den riktiga boven var — vi. Eller, i mer retorisk utformning, ”den koloniala mentaliteten [som] lever fortfarande, t ex i Sydafrika”. Det är alltså inte diktatorernas benägenhet att söka stöd hos varandra som har hållit miljarder människor bakbundna i Afrika, Asien och Sydamerika. ”Motståndet mot frigörelsen har varit segt och det har framför allt kommit från västvärldens demokratier”. Mannen på gatan i Managua, Buenos Aires, Manila eller Hong Kong har kanske en annan åsikt, men de saknar naturligtvis den världsomspännande insikt som präglar Thams analys.

Värderingar vändes upp och ner

En annan metod som används av medeltidens kiliaster är att vända upp och ner på värderingar. Det som man trodde var viktigt är, visar det sig, inte alls viktigt, och om man bara hade de rätta värderingarna skulle man kunna inse hur det faktiskt förhåller sig. Under det senaste året har den ena hemska uppenbarelsen efter den andra kommit från Östeuropa. Miljökatastrofer, Rumäniens barnhem, massavrättningar, prostitution, svält, Kafka-liknande byråkratiskt förtryck och liknande företeelser — som av någon konstig anledning inte upptäcktes av otaliga iakttagare från vänsterkanten som besökte sina ideologiska trosfränder i Öst — kunde endast leda

oss oinsatta till slutsatsen att Ronald Reagan, då han beskrev Sovjet som "det onda riket", inte visste hälften. Man skulle också kunna tro att nästa steg borde vara att reda ut hur den kommunistiska ideologin använts som svepskäl för dessa barbariska förhållanden — och, om man var riktigt nyfiken, att fråga varför ovannämnda iakttagare missade dem. Carl Tham är emellertid förekommande nog att ta oss ur denna högervillfarelse, och vi har honom att tacka för klargörandet av det rätta perspektivet om det kalla krigets moraliska aspekter. "Det är viktigt," påpekar Tham, "att också påminna om de otaliga förbrytelser och övergrepp som begåtts i anti-kommunismens namn och hur skändligt västvärldens demokratier i förhållande till u-världen svikit sina egna ideal. Låt oss hoppas att kommunismens sönderfall inte bara befriar alla de som levt under dess tyranni [inte kommunismens tyranni, naturligtvis, utan den ovannämnda misslyckade kommunismens, min anmärkning, RLW] utan också de miljoner och åter miljoner som plågats under anti-kommunismens heliga banér." Vi får, om vi accepterar Thams analys, anta att det är detta ämne som man idag ivrigt diskuterar i massmöten i Prag, Budapest, Moskva — och Tianammin Square.

Tham visar här en föredömligt balanserad opartiskhet. Skeptiker bland oss har kanske svårt att få denna attityd att stämma med det faktum att en uppräkningslista av demokratiska länder till vilka Carl Tham tidigare varit beredd att rikta sin (rättare sagt, vår) frikostighet, skulle kräva hela fem sekunder. Vi är dock inte lika upplysta som Tham, som antagligen hela tiden har riktat svenskt stöd åt länder som var

offer för "anti-kommunismen", med tanke på att de kommer att blomstra — om vi kolonialister bara lämnar dem i fred.

Länder som, exempelvis, Vietnam.

Eller också, om vi går med på en "omläggning av kursen i den rika världen vad gäller . . . ett rejält flöde av kapital till u-världen". Det är klart att dessa två program — att hålla våra kapitalistiska/kolonialistiska tassar borta från, men samtidigt rikta ett "rejält" flöde av kapital till, u-länderna — låter som om de motsäger varandra. I Carl Thams nyfrälsta värld, däremot, kommer denna motsägelse inte att vara ett problem. Nu när antikommunismen försvunnit (who needs it?) kan vi vara bergsäkra på att ett tillskott av miljarder till Djibouti och Burma inte kommer att hamna i schweiziska banker eller hos vapenhandlare, och skulle aldrig användas för att förtrycka den egna befolkningen. Emiren av Kuwait, lankeser, kampucheaner, och de som bor på gränsen mellan Pakistan och Indien är kanske inte övertygade om att all världens ondskabär en "Made in USA" stämpel. Men vad vet de om saken? De hyser dessutom den helt oberättigade farhågan att Thams "rejäla" tillskott av kapital kommer att hamna i de "rejäla" händerna hos ledare som inte skulle känna igen en demokrati om de träffade på den på gatan.

Carl Tham har dock en enkel, tvådelad lösning till deras, samt sin och sina meningsfränders, problem. Man skall fortsätta betrakta västvärlden, med USA i spetsen, som en av två lika goda kålsupare — bara värre. Man skall dessutom göra det som de religiösa, då verkligheten gjorde narr av deras teologi, genom årtusenden har gjort: "Keep the faith".